

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 94/2018-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, advokátska kancelária, Trenčianska 57, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 262/2014 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 262/2014 z 26. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 262/2014 a jeho uznesením z 26. mája 2016 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 262/2014 z 26. mája 2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet advokáta JUDr. Stanislava Jakubčíka, advokátska kancelária, Trenčianska 57, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 94/2018-10 z 8. februára 2018 prijal proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 148/2014 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 262/2014. Neústavný postup krajského súdu mal spočívať v skutočnosti, že o nahradení *ex lege* vylúčenej sudkyne nerozhodoval predseda krajského súdu prostredníctvom elektronickej podateľne, ale predsedníčka senátu. Ústavný súd sťažnosť proti krajskému súdu odmietol, pretože sťažovateľ mal k dispozícii dovolanie.

Neústavný postup najvyššieho súdu vidí sťažovateľ v tej skutočnosti, že najvyšší súd v dovolacom konaní najprv o veci rozhodol a až potom zaslal sťažovateľovi vyjadrenie protistrany.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 7 C 159/2008 žaloval spoločnosť [REDAKOVANÉ] žalobou o plnenie úhrady nájomného. Okresný súd prostredníctvom zákonnej sudkyne JUDr. Andrey Szombathovej-Polákovej žalobu rozsudkom zamietol a zároveň rozhodol, že o trovách sa rozhodne samostatným uznesením. V odvolacom konaní krajský súd konanie uznesením č. k. 9 Co 89/2012-435 z 31. mája 2013 zastavil pre prekážku

litispendencie. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 159/2008-454 uložil sťažovateľovi povinnosť uhradiť protistrane trovy konania vo výške 7 430,44 €. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd predmetné samostatné uznesenie okresného súdu o trovách konania potvrdil. Proti uzneseniu krajského súdu č. k. 9 Co 148/2014-493 z 30. mája 2014 podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom namieta, že samosudkyňa JUDr. Andrea Szombathová-Poláková, ktorá o veci na okresnom súde rozhodovala, bola neskôr členkou odvolacieho senátu, hoci to Občiansky súdny poriadok zakazuje. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 262/2014 z 26. mája 2016 dovolanie odmietol, pretože zistil, že samosudkyňa JUDr. Andrea Szombathová-Poláková nebola členkou odvolacieho senátu. Z uznesenia o odmietnutí dovolania sa sťažovateľ dozvedel, že v senáte krajského súdu namiesto sudkyne JUDr. Andrey Szombathovej-Polákovej rozhodovala sudkyňa JUDr. Renáta Pátrovičová.

3. Sťažovateľ namieta, že sudkyňa JUDr. Renáta Pátrovičová nebola zákonnou sudkyňou, pretože v danej veci rozhodovala na základe pokynu predsedníčky senátu namiesto toho, aby predseda krajského súdu určil člena senátu cez technické a programové zariadenie. Týmto postupom mal krajský súd porušiť sťažovateľovo právo na súdnu ochranu.

4. Sťažovateľ taktiež namieta, že v konaní o dovolaní mu najvyšší súd zaslal vyjadrenie protistrany z 18. augusta 2014 až po samotnom odmietnutí dovolania. Najvyšší súd o dovolaní rozhodol 26. mája 2016, zatiaľ čo výzvu na vyjadrenie zaslal 2. júna 2016. Týmto postupom mal porušiť sťažovateľovo právo na možnosť vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom garantované čl. 48 ods. 2 ústavy.

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé prerokovanie veci zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod č.k. 9Co/148/2014, ako i právo sťažovateľa na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod č.k. 1 Cdo 262/2014, porušené bolo.

2. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], primerané finančné zadostučinenie v sume 3.000 eur (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Krajský súd v Nitre povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu SR č.k. 1 Cdo 262/2014 z 26.05.2016 sa zrušuje.

4. Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Nitre č.k. 9Co/148/2014-493 zo dňa 30. mája 2014 a tomuto súdu prikazuje, aby vec opätovne rozhodol konaním pred nezaujatým senátom.

5. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 363,79 Eur s DPH ktorá je splatná do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa [REDAKOVANÉ]...“

6. Je potrebné upresniť, že uznesením o prijatí veci na ďalšie konanie č. k. II. ÚS 94/2018-10 z 8. februára 2018 bola odmietnutá sťažnosť proti krajskému súdu, a tak sa predmet konania zúžil na otázku, či najvyšší súd porušil právo sťažovateľa na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

7. Najvyšší súd v reakcii na prijatú sťažnosť uviedol, že vyjadrenie protistrany nemalo žiadnu právnu relevanciu. Rovnakú myšlienku vyslovila vo svojom vyjadrení aj dotknutá osoba a okrem toho sa zaoberala len otázkou zákonného sudcu. Sťažovateľ nevyužil možnosť repliky na uvedené reakcie.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

10. Podstatou veci je sťažnostné tvrdenie sťažovateľa, že došlo k porušeniu jeho základného práva na vyjadrenie sa k dôkazom, pretože sa nemal možnosť vyjadriť k vyjadreniu protistrany v dovolacom konaní. Sťažovateľ vlastne tvrdí, že najvyšší súd mal k dispozícii len pozíciu protistrany a ak by mohol na ňu reagovať, súd by možno zmenil názor na odmietnutie dovolania.

11. Ústavný súd najprv uvádza, že v pozadí možnosti vyjadriť sa k právnemu názoru protistrany je požiadavka, aby účastník konania nebol objektom konania, aby sa nerozhodovalo „o nás bez nás“, ale s účasťou účastníka a aby mala rozhodujúca autorita k dispozícii všetky perspektívy pohľadu na vec. Ide o samotnú podstatu férovosti konania. Možnosť vyjadriť sa nemá len praktický, ale aj symbolický význam. Z tohto dôvodu môže byť do značnej miery potlačený obsah samotného vyjadrenia (porov. SETTEN, O. J. *Applications of the 'fair hearing' norm in ECHR article 6(1) to civil proceedings: with special emphasis on the balance between procedural safeguards and efficiency*. Cham : Springer International Publishing, 2016, s. 213 a nasl.; autor nazýva problematiku *The „Response“ Issue*).

12. Predmetná vec je navyše špecifická tou skutočnosťou, že vyjadrenie bolo zaslané po samotnom rozhodnutí, z čoho vyplýva, že sťažovateľ bol z tohto hľadiska naozaj objektom a počínanie súdnej administratívy bolo len mechanické. Ústavný súd preto vôbec nemohol uvažovať o tom, čo bolo obsahom vyjadrenia žalovaného. Povedané štrasburskými slovami, možnosť odpovede musí byť reálna a autentická (*real and genuine*). Štrasburská

judikatúra pripúšťa kompromisy pri rôznych dokumentoch zaslaných účastníkmi súdu, ktorých cieľom nie je ovplyvniť rozhodovanie, ale justícii neumožňuje úľavy pri takpovediac prvotných a základných vyjadreniach k opravným prostriedkom tak, ako je to v prerokúvanej veci („... submissions to the national court that have nothing to do with the question how the case should be decided, cannot be considered as – filed with view to influencing the court’s decision. Perhaps the national court, for purely formal reasons, has asked one of the parties to provide some personal information, or perhaps documents not related to the case, or only weakly related to it, have been submitted to the court because of a mistake or a misunderstanding – Kukkonen v. Finland“; SETTEN, O. J. *Applications of the 'fair hearing' norm in ECHR article 6(1) to civil proceedings: with special emphasis on the balance between procedural safeguards and efficiency*. Cham : Springer International Publishing, 2016, s. 220). To je odpoveď na argumenty najvyššieho súdu a dotknutej osoby.

13. K tomu možno doplniť, že predmetná ústavná sťažnosť plní nielen subjektívnu funkciu, teda funkciu ochrany ústavnoprávnej pozície sťažovateľa, ale vo vzťahu k odporcovi a všeobecným súdom vôbec hlavne funkciu preventívnu.

14. Ústavný súd už takto rozhodol v obsahovo zhodnej veci sp. zn. II. ÚS 835/2016, kde uviedol, že „postup najvyššieho súdu (oneskorené doručenie vyjadrenia žalovanej k dovolaniu právneho zástupcovi sťažovateľov v čase, keď už najvyšší súd o dovolaní rozhodol) sa javí z ústavnoprávneho hľadiska ako neakceptovateľný“. Právnickej verejnosti netreba taktiež predstavovať rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, č. sťažnosti 17127/12, z 13. 1. 2015, v ktorom konštatoval porušenie jej práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia rozsudku ESLP, najmä však z jeho bodu 47 v spojení s bodom 37 vyplýva, že ESLP dospel k záveru o porušení označeného práva navrhovateľky z dôvodu opomenutia povinnosti krajského súdu doručiť jej rovnopis odporcovho písomného vyjadrenia k odvolaniu.

15. Ústavný súd tak konštatuje, že nezaslanie vyjadrenia protistrany počas dovolacieho konania, ale jeho zaslanie až po samotnom rozhodnutí porušuje základné procesné právo sťažovateľa vyjadriť sa k dôkazom. Ústavný súd sťažovateľovi nepriznáva

primerané finančné zadost'učinenie, pretože kasácia rozhodnutia mu plne vracia stratenú procesnú ústavnoprávnu opozíciu v dovolacom konaní (bod 4 výroku nálezu).

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie ústavnej sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2016 patrí odmena v sume dvakrát po 143 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,58 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú sumu 303,16 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 60,63 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 363,79 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018